

Hledání štěstí

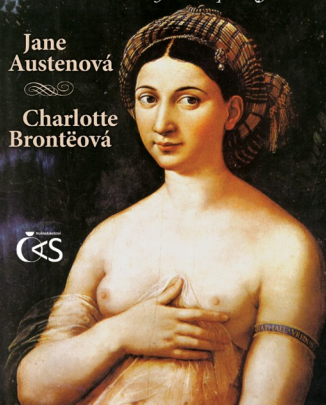
Rané a nevydané prózy

Jane
Austenová

Charlotte
Brontëová

ČAS

JANE AUSTENOVÁ
CHARLOTTE BRONTĚOVÁ

Hledání štěstí

(rané a nevydané prózy)

JANE AUSTENOVÁ
CHARLOTTE BRONTĚOVÁ

Hledání štěstí

(rané a nevydané prózy)

Přeložili

**Kristýna Julinová (Jane Austenová)
a Josef „Pepson“ Snětivý (Charlotte Brontěová)**

Translation © Kristýna Julinová, Josef „Pepson“ Snětivý, 2010

Editor © Josef „Pepson“ Snětivý, 2010

Postface © Josef „Pepson“ Snětivý, 2010

© Nakladatelství ČAS s.r.o., 2010

ISBN 978-80-87470-11-4

*JANE
AUSTENOVÁ*

CATHARINE, ANEB ALTÁNEK

Slečně Cassandře Austenové

Madam,

porozbuzena vřelou oddaností, s níž jste bděla nad Krásnou Cassandrou a Dějinami Anglie, jež si díky Vaší štědré podpoře získaly místo v každé knihovně Spojeného království a dostalo se jim již šedesáti vydání, opovažuji se žádat, abyste vynaložila stejné úsilí i ve prospěch mého následujícího románu. Je to dílo, jež, jak si pokorně troufám tvrdit, oplývá větší uměleckou hodnotou než všechny romány, jež byly dosud publikovány, či kterékoli jiné dílo, jež kdy v budoucnu spatří světlo světa. Nemohu Vám ovšem zaručit, že tento román nepřekonají další díla, jež vzejdou z pera Vaší nesmírně vděčné, uctivé služebnice.

Autorka

Steventon, srpen 1792

Catharine potkalo to neštěstí, že – stejně jako mnohé hrdinky před ní – ztratila rodiče, když byla ještě velmi malá, a vyrostla v péči své neprovdané tety. A ta, ačkoli ke Catharine cítila vřelou lásku, dohlížela na její chování s tak ostříží přísností, až měli mnozí lidé velké pochybnosti - a Catharine na tom nebyla jinak - zda ji má teta vlastně ráda. Její úzkostlivě střežící obezřetnost Catharine častokrát připravila o skutečné potěšení, když byla tu a tam donucena vzdát se plesu, neboť se tam měl objevit nějaký důstojník. Jindy zas musela dát v tanci přednost tomu, koho jí teta představila, a ne si sama vybírat. Byla však od přírody veselé povahy a jen tak něco ji nerozházelo. Měla obrovskou zásobu životní energie a dobré nálady, kterou mohla pokazit pouze nějaká velmi závažná mrzutost.

Mimo těchto prostředků proti každé rozmrzelosti, které jí byly zdrojem útěchy, znala ještě jeden lék, jenž jí přinášel neustálou úlevu ve všech jejích neštěstích. Byl to stinný altánek, plod její vlastní práce, při které jí v dětství pomáhaly jisté dvě mladé společnice, jež bydlely ve stejné vesnici. K tomuto altánku, k němuž ústila velmi pěkná a odlehlá pěšina v zahradě její tety, směřovaly Catharininy kroky pokaždé, když ji něco rozrušilo. Altánek působil na její smysly magickým kouzlem, které nepřetržitě těšilo její mysl a upokojovalo její náladu. Je možné, že samota a rozjímání by

na její city působily úplně stejně, kdyby byla odpočívala ve své ložnici. Ovšem tento zvyk natolik posílil Catharininu představu o výjimečnosti tohoto místa, že jí nic takového nikdy nepřišlo na mysl. Byla totiž pevně přesvědčena, že pouze její altánek ji dovede dát zase do pořádku. Měla živou představivost a ve svých přátelstvích, stejně jako v celém způsobu svého smýšlení, prožívala všechno velmi intenzivně.

Tento milovaný altánek vystavěla společně se dvěma milými děvčaty, ke kterým od nejtělejšího věku cítila velmi něžnou náklonnost. Byly to dcery duchovního správce farnosti, s jehož rodinou se po dobu, kdy v místě setrávali, její teta velice důvěrně přátelila. A přestože byla děvčátka po většinu roku odloučena kvůli odlišnému způsobu svého vzdělávání, byla během prázdnin slečen Wynneových neustále spolu. V těch dnech šťastného dětství, na které teď Kitty, jak se Catharine také říkalo, tak často vzpomínala, byl postaven tento altánek. A jelikož teď byla Kitty od svých drahých přítelkyň odloučena už možná navždy, vzbuzoval v ní altánek více než kterékoli jiné místo láskyplné a melancholické vzpomínky. Připomínal jí čas, který společně prožily a který byl díky jejich společnosti tak příjemný.

Myšlenky, které Kitty v altánku napadaly, byly tak smutné, a přesto tak uklidňující! Už to byly dva roky,

co pan Wynne zemřel. Jeho rodina se pak rozlétla do všech stran, jelikož ji otcova smrt zanechala ve velké bídě. Zůstali naprosto odkázáni na pomoc jakýchsi příbuzných, které nebylo vůbec snadné přesvědčit, aby k jejich podpoře jakkoli přispěli, ačkoli byli velmi zámožní a byli s jejich rodinou blízce spřízněni. Paní Wynneová tomu naštěstí unikla. Byla jejich strádání ušetřena, neboť ji postihla bolestivá nemoc a ona zemřela jen několik měsíců před smrtí svého manžela. Nejstarší dcera byla po otcově smrti donucena přijmout nabídku jednoho ze svých bratranců, který jí slíbil, že jí zaplatí cestu do Východní Indie. A přestože se jí tato nabídka vůbec nezamlouvala, musela kývnout na jedinou možnost, jak se zaopatřit, kterou jí nabídli. A přesto to bylo něco, co se tolik přičilo všem jejím představám o tom, co je správné, něco, co tak kontrastovalo s jejími touhami, co se tolik protivilo jejím citům, že by před plavbou do Indie byla málem dala přednost otroctví, kdyby jí dal někdo na výběr.

Její půvab jí zajistil manžela, hned jakmile doplula do Bengálska, a teď už byla provdána téměř dvanáct měsíců. Přestože žila v přepychu, byla nešťastná. Za manžela měla muže hrubých způsobů, ačkoli jeho povaha byla, připustíme, ucházející. Od té doby, co se provdala, dostala Kitty od své přítelkyně zprávu jen dvakrát. Její dopisy byly ovšem vždy neuspo-

kojivé. A ačkoli otevřeně nepřiznala své pocity, každý řádek prozrazoval, že je nešťastná. V ničem, o čem se v dopisech zmiňovala, nenacházela zalíbení. Těšily ji pouze ony kratochvíle, které spolu sdílely a které se už nemohly vrátit. Zdálo se, že před sebou nevidí žádnou radost, že ji těší jen myšlenka na to, že by se mohla vrátit zpátky do Anglie.

Její sestru si k sobě vzala jiná příbuzná, zámožná vdova lady Halifaxová, aby dělala společnici jejím dcerám. Odjela s její rodinou do Skotska asi v té době, kdy Cecilia odplula z Anglie. Od Mary tak mohla Kitty dostávat zprávy častěji. Její dopisy jí ovšem sotva přinášely více útěchy, byť životní situace jejich pisatelky vskutku nezračila tu beznaděj nářků, jaká potkala její sestru. Nebyla provdána, a mohla tudíž ještě doufat, že v jejím životě nastane změna. Byla však momentálně v situaci, kdy se ocitla bez jakékoli bezprostřední naděje na záchranu. Žila v rodině, kde, přestože to všechno byli její příbuzní, neměla žádného přítele. Psala tedy většinou ve sklíčené náladě, k níž velkou měrou přispívalo i její odloučení od sestry a sestřino manželství.

Jelikož byla Kitty takto odtržena od dvou bytostí, které měla na světě nejraději, a jelikož jí byly Cecilia a Mary tím dražší, že je ztratila, dvojnásob opatrovala všechno, co je připomínalo. Keře, které zasadily, a dár-

ky, které jí věnovaly na památku, pro ni byly svaté. Chetwyndskou farnost a farní budovy teď spravoval pan Dudley. Jeho rodina, na rozdíl od Wynneových, působila paní Percivalové a její neteři Kitty pouze mrzutosti a potíže. Pan Dudley, mladší syn jedné velmi vznešené rodiny, která proslula více svou pýchou než svým bohatstvím, houževnatě trval na své důstojnosti a úzkostlivě střežil svá práva. Neustále se hádal – když ne se samotnou paní Percivalovou, tak s jejím správcem a nájemci půdy ohledně platby desátků. Přel se i s vlastními sousedy kvůli váženosti a okázalosti, jež si vynucoval.

Jeho manželka, nevalně vzdělaná žena, která pocházela ze starobylé rodiny, byla na svou rodinu pyšná, aniž by vlastně pořádně věděla proč. A zrovna tak jako její manžel se chovala povýšeně a byla hašteřivá. Jejich jediná dcera zdělila nevzdělanost, nestoudnost a pýchu svých rodičů. Pro svůj půvab, kvůli němuž byla bezdůvodně marnivá, ji rodiče považovali za neodolatelné stvoření. Vzhlíželi k ní jako k někomu, kdo svým budoucím skvělým sňatkem vrátí rodině důstojnost, kterou jejich zchudlá životní situace a skutečnost, že byl pan Dudley nucen řídit se pokyny pro venkovskou farnost, tak výrazně oslabila.

Percivalovými opovrhovali jako lidmi z podřadné rodiny, a současně jim záviděli, jelikož byli bohatí.

Žárlili na to, že požívali větší váženosti, než oni sami. A zatímco předstírali, že je považují za bezvýznamné, ustavičně se snažili pošpinit je v mínění sousedů tím, že o nich šířili pohoršlivé a zlomyslné zvěsti. Taková rodina tedy nemohla přinést Kitty, která ztratila rodinu Wynneových, žádnou útěchu. Nedalo se ani čekat, že by Kitty zaplnila jejich společností osamělé hodiny, které jí byly tu a tam silně proti mysli a které se u někoho, kdo žije tak samotářským životem, občas objevují, není-li k mání žádný společník.

Její teta ji zahrnovala láskou víc, než by měla, a mrzelo ji, když viděla, že je Kitty tak často bez nálady. Přesto však žila v jakési trvalé obavě, že by se její neteř mohla nerozumně vdát, kdyby se jí dostalo příležitosti, a byla velmi nespokojena s jejím chováním, když ji viděla s mladými muži. Měla sice otevřenou povahu a pro dobro své neteře by si přála, aby bylo jejich sousedství větší a aby si zvykla více chodit do společnosti, ale když si uvědomila, že téměř v každé rodině v sousedství jsou mladí muži, vždy od svých plánů ustoupila.

Stejně obavy, které bránily paní Percivalové v tom, aby více vyhledávala společnost svých sousedů, ji vedly také k tomu, že se vyhýbala svým příbuzným. Nezvala je k sobě na návštěvu, ať už se v jejím domě chtěli zdržet jakkoli dlouhou dobu.

Neustále ji proto obtěžoval každoroční pokus jednoho vzdáleného příbuzného, který ji chtěl v Chetwyndu navštívit – v jeho rodině byl totiž jistý mladý muž, o kterém se jí doneslo, že má mnoho charakterových vlastností, jež ji značně znepokojovaly. Jelikož však byl tento syn momentálně na cestách a Kitty neustále žadonila, nechala se paní Percivalová tentokrát snadno přesvědčit. Byla si totiž vědoma, že časté prosby svých přátel, aby je ve svém domě přijala, odmítala s příliš malou obřadností. Mimo to si sama skutečně přála vidět se s nimi, a tak s velkou vážností vyjádřila souhlas s návštěvou, kterou ji měli poctit v létě.

Pan a paní Stanleyovi tedy přijedou! Catharine teď měla něco, na co se mohla těšit, něco, od čeho mohla očekávat, že z ní sejme břemeno monotónnosti neustálých důvěrných rozmluv, které se svou tetou vedla. Udělalo jí to takovou radost a tak jí to pozvedlo náladu, že po tři nebo čtyři dny, které jejich příjezdu bezprostředně předcházely, neměla u ničeho stání. Paní Percivalová jí to zazlívala a často si posteskla, že jí v tom, co dělá, chybí stálost a vytrvalost, což nebylo zápalu Kittyina temperamentu nijak příjemné. Stálost a vytrvalost jsou ostatně vlastnosti, se kterými se

u mladého člověka setkáte jen zřídka. Rovněž fádnota rozmluv její tety a skutečnost, že k sobě Kitty neměla žádného příjemného společníka, značně zvýšily její touhu zabývat se něčím jiným než doposud. Zjistila totiž, že v tetině salónku pro hosty bývá mnohem dříve unavena čtením, prací či kreslením, než když seděla ve svém altánku, kam s ní teta ze strachu z vlhka nikdy nechodila.

Jelikož se paní Percivalová pyšnila tím, že se v její rodině všechno dělalo s pečlivou náležitostí a pořádkumilovností, a jelikož nenalézala žádné ušlechtlejší uspokojení než vědomí, že je její dům vždy v naprostém pořádku, nebylo pro uvítání hostů zapotřebí mnoho příprav. Byla totiž dost bohatá a mohla si dovolit dostatek služebnictva. Konečně nastal tak dlouho očekávaný den jejich příjezdu. Rachot kočáru s čtyřspřežím, jak přijížděl po obloukovité příjezdové cestě, připadal Catharine mnohem zajímavější než tóny italské opery, jež bývají pro většinu hrdinek přímo rajskou hudbou.

Pan a paní Stanleyovi byli lidé velkého jmění a ušlechtilých způsobů. Pan Stanley byl poslancem Dolní sněmovny a jeho rodina byla tudíž nucena trávit polovinu roku v Londýně, což jim nebylo nijak nepříjemné. V Londýně byli slečně Stanleyové k dispozici nejlepší učitelé. Její vzdělávání bylo započato

v době, kdy jí bylo šest let, a trvalo až do minulého jara. Celkem bylo nabývání jejích znalostí věnováno dvanáct let a ona teď měla stavět na odiv všechny své schopnosti, jež získala jen proto, aby byly za několik málo let zcela opomíjeny.

Slečna Stanleyová byla poměrně hezká, elegantní mladá dáma, jíž nechybělo přirozené nadání. Ovšem léta, která měla být věnována osvojování si užitečných znalostí a zdokonalování mentálních schopností, byla všechna strávena výukou kreslení, italštiny a hudby, tedy především hudby. A ona teď prokázala, že vedle těchto dovedností oplývá ještě chápáním, jež nebylo zdokonaleno čtením knih, a smýšlením, jež zcela postrádá jak vkus, tak soudnost. Její duševní rozpoložení bylo svou podstatou dobré, nedovedla však snášet zklamání, ani nebyla schopna vzdát se vlastních zálib ve prospěch štěstí svých bližních. Všechny její myšlenky směřovaly k eleganci jejího vzhledu, módnímu stylu jejích šatů a k obdivu, který podle ní měly vzbuzovat. Tvářila se, že miluje knihy, aniž by je četla. Byla temperamentní, postrádala však duchaplnost. Obyčejně byla v dobré náladě, žádnými ctnostmi však nevynikala. To byla Camilla Stanleyová.

Catharine byla předpojatá kvůli Camillinu zevnějšku. Žila však v odloučenosti, a tak byla hotova oblíbit

si kohokoli, přestože by se její rozum a soudnost jinak s ledasčím nespokojily. Když slečnu Stanleyovou spatřila, byla téměř přesvědčena, že to bude ta pravá společnice, jakou hledá, a že jí do určité míry nahradí ztrátu Cecilie a Mary Wynneových. A tak se tedy na Camillu upnula hned od prvního dne, co přijela. A jelikož byly jedinými mladými dámami v domě, táhlo je to přirozeně k tomu, aby se od sebe nehnu-ly na krok. Kitty byla sama velkou čtenářkou, třebaže nečetla zrovna rozsáhlé naučné svazky. Cítila se proto velmi potěšena, když zjistila, že má slečna Stanleyová knihy ráda zrovna tak. Catharine byla celá nedočkavá a už už chtěla zjistit, zda mají na knihy podobný názor. Velmi záhy proto počala svou novou známou zpovídat. Ačkoli však byla sama sečtělá v moderních dějinách, raději se nejprve rozhodla mluvit o knihách lehčího charakteru, o knihách, které všichni četli a obdivovali.

„Patrně jste četla romány paní Charlotty Smithové?“ tázala se Catharine své společnice.

„Jeminkote! Ovšem,“ odpověděla slečna Stanleyová, „a jsem z nich opravdu nadšená – jsou to ty nejrozkošnější příběhy na světě.“

„A které z nich se Vám líbily nejvíce?“

„Jeminkote! Myslím, že je nelze srovnávat – Emmeline je o *tolik* lepší než všechny ostatní.“

„Mnoho lidí je toho názoru, toho jsem si vědoma. *Mně* se ovšem nezdá, že by se jejich umělecké hodnoty zase tolik lišily. Domníváte se, že Emmeline je lépe napsána?“

„Jeminkote! *O tomhle* nic nevím – je prostě lepší *ve všem*. Krom toho, Ethelinde je strašně dlouhá.“

„Mám za to, že tohle namítá spousta lidí,“ odvětila Kitty. „Co se však mne týče, pokud je kniha dobře napsána, vždy mi připadá příliš krátká.“

„To mně také! Až na to, že mne přestane bavit, ještě než ji stačím dočíst.“ „Cožpak Vám nepřipadal příběh o Ethelinde velmi zajímavý? A ty popisy jezera Grasmere, cožpak nejsou překrásné?“

„Jeminkote! Všechno jsem to přehlédla, strašně jsem totiž pospíchala, abych už byla na konci a věděla, jak to dopadne.“ Vzápětí nenuceně přešla k dalšímu tématu: „Letos na podzim se chystáme k Jezerům, jsem radostí celá bez sebe! Sir Henry Devereux slíbil, že pojede s námi, takže to bude velice příjemný zážitek, jak jistě chápete.“

„To nepochybně bude. Domnívám se však, že je škoda, že si sir Henry neušetřil své schopnosti zavděčit se na příležitost, kdy by mohly být více žádoucí. Nicméně vám docela závidím to potěšení, které vám takové plány skýtají.“

„Jeminkote! Mám takovou radost, jen když na to pomyslím! Nedokážu vlastně myslet na nic jiného.“

Ujišťuji vás, že poslední měsíc nedělám nic jiného, než sprádám plány, jaké šaty bych si měla vzít s sebou. A nakonec jsem se přece jen rozhodla, že si jich mimo cestovního kabátku vezmu jen opravdu velmi málo. A to také radím i vám, kdykoli někam pojedete. Chci totiž mít pro případ, že bychom cestou narazili na nějaké dostihy anebo se zastavili v Matlocku či ve Scarborough, něco na sebe speciálně pro danou příležitost.“

„Máte tedy v plánu zavítat do Yorkshiru?“

„Myslím, že ne – vskutku nevím vůbec nic o tom, kudy pojedeme – takovými věcmi se nikdy nezabývám. Víím jen to, že z Derbyshiru máme jet do Matlocku a Scarborough. Do kterého města však pojedeme dříve, to ani nevím, ani po tom nepátrám. Doufám, že ve Scarborough potkám jednoho přítele – Augusta mi ve svém posledním dopise psala, že sir Peter mluvil o tom, že se tam chystají. Je to ovšem, jak víte, strašně nejisté. Sira Petera nemohu vystát, je opravdu hrozný!“

„Skutečně je tak hrozný?“ podivovala se Kitty, jelikož nevěděla, co jiného jí na to říci.

„Jeminkote! Je vážně příšerný!“ Na tomto místě byl jejich rozhovor přerušen a Kitty byla ponechána v nepříjemné nejistotě, jakou že to má sir Peter vlastně povahu. Od slečny Stanleyové se dozvěděla

pouze to, že je hrozný a příšerný, ale proč a v čem konkrétně, mělo prozatím zůstat tajemstvím. Stěží byla schopna přijít na to, co si má o své nové známé myslet. Připadalo jí, že co se zeměpisu Anglie týče, je nevzdělaná až hanba, pokud jí tedy dobře rozuměla. Stejně na tom byl i její vkus a vědomosti.

Kitty nechtěla činit ukvapená rozhodnutí a jakkoli slečně Stanleyové křivdit; zároveň si však přála nalézt v ní ztracenou spřízněnou duši. Řekla si tedy, že se na nějakou dobu zdrží jakéhokoli úsudku. Po večeři se rozhovor stočil na to, co je nového ve světě politiky. Paní Percivalová byla pevně přesvědčena, že celé lidské pokolení je čím dál zvrhlejší. Nechala se slyšet, že pokud jde o ni, má za to, že všechno spěje k zániku a že všechnen pořádek ze světa vymizel. Slyšela prý, že Sněmovna poslanců tu a tam rozpustí jednání až někdy v pět hodin ráno. Zkaženost mravů prý nikdy předtím nebyla tak všeobecně rozšířená. Na závěr svého kázání vyjádřila přání, že se dočká toho, že budou znovu nastoleny způsoby, jaké měli lidé za vlády královny Alžběty.

„Doufám jen, madam,“ odporovala jí neteř, „že s těmi počestnými časy nemíníte znovu nastolit také královnu Alžbětu.“

„Královna Alžběta,“ promluvila paní Stanleyová, jež si nikdy netroufala podotknout o historii cokoli,